

HAYALİ BİR HAYAT

Sieglinde Geisel ile Söyleşi

Alberto Manguel 1948'de Buenos Aires'te Arjantinli bir ana babanın çocuğu olarak dünyaya geldi. Çocukluğunu babasının diplomatik görevi nedeniyle İsrail'de geçirdi. Çek bakıcısından İngilizce ve Almanca öğrendi. Anadili İspanyolca'yı, 1955'te Arjantin'e döndükten sonra öğrendi. Öğrenciliğinde Jorge Luis Borges'e dört yıl süresince kitap okudu. Yaşamını Fransa, İtalya ve İngiltere gibi değişik ülkelerde sürdüren Manguel, 1988'den beri Kanada vatandaşı.

Yazarlığı yanında çokdilli bir çevirmen, antoloji yazarı ve yayıncı olarak uluslararası ün kazanan Manguel'in başlıca yapıtları arasında *Hayali Yerler Sözlüğü* (çev. Sevin Okyay-Kutlukhan Kutlu, YKY, 2005), 1992'de McKitterick Ödülü'nü kazanan romanı *News from a Foreign Country Came (Yabancı Bir Ülkeden Haber Geldi)*, YKY, 2018) ve Kanada'da Kurmaca-Dışı dalında Genel Vali Edebiyat Ödülü'nü kazanan *Reading Pictures: A History of Love and Hate* (Resimleri Okumak: Aşk ve Nefretin Tarihi) sayılabilir.

Manguel'in Türkçeye çevrilen diğer kitapları şunlardır: *Başka Ateşler: Latin Amerikalı Kadın Hikâyeciler Antolojisi* (çev. Tomris Uyar, 1988); otuzdan fazla dile çevrilip uluslararası bir çoksatar olan, *Times Literary Supplement* tarafından Yılın En İyi Kitapları arasına seçilen ve Fransa'da Médicis Ödülü'nü kazanan *Okumannın Tarihi* (çev. Füsün Elioğlu, YKY, 2001); Borges'e kitap okuduğu günlere ilişkin anılarını anlattığı *Borges'in Evinde* (çev. Cem Akaş, YKY, 2002), *Palmiyelerin Altında Stevenson* (çev. Cem Akaş, YKY, 2004), *Okuma Günlüğü* (çev. Mehmet H. Doğan, YKY, 2007), *Geceleyn Kütüphane* (çev. Dilek Şendil, YKY, 2008), *Kelimeler Şehri* (çev. Esen Ezgi Taşcıoğlu, YKY, 2009), *Bütün İnsanlar Yalancıdır* (çev. Salih Nilüfer, YKY, 2012), *Okumalar Okuması* (çev. Sevin Okyay, YKY, 2013), *Tanpınar'ın İzinde: Beş Şehir* (çev. Kutlukhan Kutlu-Sevin Okyay, YKY, 2016), *Gezgin, Kule ve Kitapkurdu - Metafor Olarak Okur* (çev. Dilek Şendil, YKY, 2016), *Merak* (çev. Kutlukhan Kutlu, YKY, 2017), *Efsanevi Yaratıklar* (çev. Lâle Akalın, YKY, 2020), *Kütüphanemi Toplarken - Bir Ağıt ve On Arasöz* (çev. Yeşim Seber, YKY, 2020), *Hayali Yerlerden Yemek Tarifleri* (çev. Lâle Akalın, YKY, 2022).

Sieglinde Geisel 1965 yılında İsviçre'nin Zürih kantonunun Rütli şehrinde doğdu. Kültür ve edebiyat alanında çalışan bir gazetecidir ve Berlin'de yaşamaktadır. Çalıştığı kurumlar arasında *Deutschlandfunk Kultur*, *SRF Republik*, *NZZ am Sonntag*, *WOZ* ve *Süddeutsche Zeitung* yer alıyor ve yazarlık atölyelerinde (Freie Universität Berlin, St. Gallen Üniversitesi) eğitimlik yapıyor. 2016 yılında *tell* (www.tell-review.de) adlı çevrimiçi edebiyat dergisini kurdu. Kitapları: *Irrfahrer und Weltenbummler. Wie das Reisen uns verändert* (2008, Gezginler: Seyahat Bizi Nasıl Değiştirir), *Nur im Weltall ist es wirklich still. Vom Lärm und der Sehnsucht nach Stille* (2010, Yalnızca Uzay Gerçekten Sessizdir: Gürültüye ve Sessizlik Özlemine Dair) ve Peter Bichsel'le birlikte yazdığı *Was wäre, wenn* (Ya Başka Türlü Olsaydı).

Orhan Düz 2000 yılında Boğaziçi Üniversitesi Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü'nden mezun oldu. *Yarın Çok Güzel Olacak mı?* ve *Unutulmayan Film Replikleri* gibi derleme kitaplarının yanı sıra çok sayıda çevirisi var. Halen İstanbul'da yaşıyor ve kitap çevirmenliğine devam ediyor.

Alberto Manguel'in
YKY'deki kitapları:

- Okumanın Tarihi (2001)
Borges'in Evinde (2002)
Palmiyelerin Altında Stevenson (2004)
Hayali Yerler Sözlüğü (2005)
Okuma Günlüğü (2007)
Geceleyn Kütüphane (2008)
Kelimeler Şehri (2009)
Bütün İnsanlar Yalancıdır (2012)
Okumalar Okuması (2013)
Tanpınar'ın İzinde: Beş Şehir (2016)
Gezgin, Kule ve Kitapkurdu – Metafor Olarak Okur (2017)
Merak (2017)
Yabancı Bir Ülkeden Haber Geldi (2018)
Efsanevi Yaratıklar -
Dracula, Alice, Superman ve Öteki Edebi Dostlarımız (2020)
Kütüphanemi Toplarken - Bir Ağıt ve On Arasöz (2020)
Hayali Yerlerden Yemek Tarifleri (2022)
Hayali Bir Hayat - Sieglinde Geisel ile Söyleşi (2024)

ALBERTO MANGUEL

Hayali Bir Hayat
Sieglinde Geisel ile Söyleşi

Söyleşi

Çeviren
Orhan Düz

YAPI KREDİ YAYINLARI

Alice güldü. “Denemenin faydası yok” dedi, “hiç kimse olmayacak şeylere inanamaz.”

“Bana kalırsa yeterince alıştırma yapmamışsın” dedi Kraliçe. “Ben senin yaşındayken günde yarım saat alıştırma yapardım aksatmadan. Bazen daha kahvaltıdan önce altı tane olmayacak şeye inandığım olurdu.”

Lewis Carroll, *Aynanın İçinden*

İçindekiler

Önsöz • 9

İnziva Zamanı • 11

Okumanın Tarihini Anlatmak • 13

Ellin'le Geçen Bir Çocukluk • 17

Zamanın Mucizesi • 26

Mutluluk İstisnadır • 28

Bay Okuma • 33

Değişen Kimlikler • 36

Yaşam ve Diller • 40

Jorge Luis Borges'ten Öğrenmek • 48

Dante ile Yaşamak • 52

Arkeolog Olarak Okur • 61

Kozmopolit Olmak • 66

Heimat Gibi Bir Şey? • 70

Mondion'daki Kütüphane • 75

Kitaplar Hakkındaki Kitaplar • 83

Nesne Olarak Kitap • 85

Edebiyat ve Terapi • 89

Hikâye Anlatan Hayvan • 94

Dinde Fantastik Öge • 99

Baba • 102

Anne • 105

Arjantin Ulusal Kütüphanesi Müdürü • 108

Okuryazar Olmak • 117

Son Sayfa • 120

Lizbon'daki Kütüphane • 123

Pandemiye Yeniden Bakmak • 126

Yeni Bir Bölüm • 128

Alberto Manguel'in Hayatı ve Eserleri • 130

Önsöz

Alberto Manguel'in bazı kitaplarını sipariş ettiğimde, "Alberto Manguel ha? Hani şu sadece kitaplar hakkında kitaplar yazan adam değil mi?" diye sordu Prenzlauer Berg'deki Saint George Kitabevi'nde çalışan görevli. *Okumanın Tarihi* adlı kitabından bu yana Alberto Manguel benim için alışılmış bir isim olmuştu. Zikrettiğim kitap 1996'da yayımlandığında hemen alıp okumuştum. Sanki okumaya dair böyle bir kitabı bekliyormuşum gibi hissetmiştim. Üstelik bu hisse kapılan bir tek ben değildim. Nitekim *Okumanın Tarihi* çok satan kitaplar listesine girdi ve otuz beş dile çevrildi. Bu kitap Arjantin doğumlu, Kanada ve dünya vatandaşı Alberto Manguel'i bir gecede üne kavuşturdu.

Alberto Manguel, belki de dünyanın en "üretken" okuru: 1981'de Gianni Guadalupi ile birlikte bir fantastik edebiyat rehberi olan *Hayali Yerler Sözlüğü*'nü yayımladığından beri düzinelerce antoloji hazırladı; ayrıca beş romanın yanı sıra edebiyat ve okuma üzerine daha birçok kitap kaleme aldı. İster kütüphanesini kaybetmek (*Kütüphanemi Toplarken*, 2018), ister Dante'nin *İlahi Komedya'sı* (*Merak*, 2015), isterse de okumayı anlatan metaforlar (*Gezgin, Kule ve Kitapkurdu: Metafor Olarak Okur*, 2013) üzerine olsun, kitaplarının çoğu kitaplarla karşılaşmalar hakkındadır.

Alberto Manguel'in kitaplarının, genellikle teori ağırlıklı ikincil edebiyat araştırmaları literatürüyle hiçbir ortak yanı yoktur; onunkiler ekseriyetle onlarca yıldır kitaplarla süregelen birer sohbetir. Alberto Manguel 2016'dan 2017'ye kadar Arjantin Ulusal Kütüphanesi'nin müdürlüğünü yaptı; onlarca yıl önce bu görev, 1960'larda gönüllü okuyucuları arasında Manguel'in de bulunduğu Jorge Luis Borges tarafından yerine getirilmişti.

Normalde, Alberto Manguel'le bu kitapta yer alan söyleşileri yapmak üzere 2020 yılının Mayıs ayında Zürih'te buluşmam gerekiyordu. Ne var ki Covid pandemisi tüm seyahat planlarını iptal etti, bu yüzden 2020 yılının Nisan ayından itibaren sohbetleri di-

jital ortamda, bilgisayar ekranından yürüttük. Alberto New York'ta sabahın dokuzunda masasının başındayken ben öğlen saat üçte Berlin'de masamın başındaydım. Söyleşilerimiz sırasında Alberto iki kez taşındı: Yazın hayat arkadaşı Craig Stephenson'la birlikte Montreal'e, eylül ayında ise Lizbon'a taşındı, çünkü Lizbon Belediye Başkanı, Alberto Manguel'in efsanevi kütüphanesine ev sahipliği yapacak yeni bir mekân teklif etmişti: 40.000 kitap 2015 yılından beri Montreal'de muhafaza ediliyordu, şimdiyse Lizbon'un tarihi kısmındaki bir saraya taşınacaklar ve orada Espaço Atlântida adındaki, "Okumanın Tarihini Araştırma Merkezi"nin en önemli bölümünü oluşturacaklardı.

Aynı masada otursaydık söyleşilerimiz farklı olur muydu? "Sanal mevcudiyet, maddi mevcudiyetle aynı şey değildir" diyor Alberto Manguel. "Dante, *İlahi Komedya*'da ruhları kucaklamaya çalıştığında fark eder bunu." Alberto'yla kanlı canlı hiç tanışmadık ama yine de ekrandaki konuşma rutinimizde şaşırtıcı bir aşinalık ortaya çıktı.

Kanlı canlı karşı karşıya otursaydık benim farklı sorular sorup sormayacağımı veya Alberto'nun farklı cevaplar verip vermeyeceğini kimse bilemez. Emin olduğum bir husus varsa o da zorunlu yavaş temponun, söyleşmek için, telaşlı koşuşturmacaların arasındaki geçici molaların sunabileceğinden daha fazla zaman ve dinginlik sunduğudur.

Sieglinde Geisel

İnziva Zamanı

2020 yılının Nisan ayının ortasındayız ve haftalardır hayata koronavirüs pandemisi hâkim. “Nasılsın” sorusu masumiyetini kaybetti. Yine de sorabilir miyim: Nasılsınız?

Hayatımda şu sözü söylediğim zamanlar oldu: Bir şeylerin değişmesi gerekiyor, başka bir yoldan yürümemi sağlayacak bir şeyler olmalı. Bu düşünceler zihnimde belirdiğinde biraz korkuyorum, çünkü ondan sonra olacakları asla kestiremiyorum, aklım ermiyor buna.

Arjantin’den döndüğümde beri, son iki yıldır bir şeylerin değişmesini istedim. Buenos Aires’te ulusal kütüphane müdürü olarak hayatımın en sıra dışı deneyimlerinden birini yaşadım. Buenos Aires’teki yoğun sosyal hayatın ardından New York’taki bu küçük apartman dairesinde çok daha sakin bir hayat yaşayacağımı zannettim. Ama Stephen King veya Elena Ferrante değilseniz kitap yazarak geçinemiyorsunuz, bu yüzden hayatımı kazanmak için seminerler, dersler ve konferanslar vermeye başladım.

Şu son iki yılda seyahat ettiğim kadar seyahat etmemiştim hiç. Sadece Nisan ayında Portekiz, Paris, Kiev, Milano ve Torino’da bulunmam gerekecekti. Havalimanlarından, havalimanlarında beklemekten ve uçakların verdiği rahatsızlıktan o kadar bıktım usandım ki! Carl Gustav Jung çocukluğundan bir hikâye anlatır. Amcası onu sokakta durdurup, “Şeytanın cehennemdekilere nasıl azap çektiğini biliyor musun?” diye sormuş. Jung da başını hayır anlamında sallamış. “Onları bekleterek” deyip yoluna gitmiş amcası. Düşündüm de, bu da benim cezam sanırım, bekletiliyorum.

Bir şeylerin değişmesini mi umuyordunuz?

Şu havalimanlarından birinde beklerken şöyle düşündüm: Keşke evimde olsaydım ve kitaplarımla orada kalabilseydim. Ben Arjantin’e gitmeden önce sipariş edilen Maimonides biyografisini yazmam gerekiyordu. Sonra *Katabasis* adımı verdiğim bir şey ya-

zacaktım: Ölüler krallığına iniş ve orada ölülerimle, hayatımda önemli yer tutmuş ama artık yaşamayan insanlarla konuşma. Bir de gizli zaafım var: Kukla yapıyorum.

Tüm bunları yapmak için evde olmak istiyordum ama bu imkân-sızdı. Derken aniden koronavirüs salgını patlak verdi. Paris'teydim o sırada, Collège de France'ta bir konferans vermem gerekiyordu ve bundan çok gururluydum ama ABD'nin havalimanlarını Avrupa'dan yapılacak seyahatlere kapatacağını duyunca bir sonraki uçağa atlayıp geri döndüm.

Hayatınız nasıl değişti?

Çelişkili bir şekilde hem daha sakin hem de daha yoğun hale geldi. Seyahatlerim nedeniyle projelerimi sürekli ertelemek zorunda kalıyordum. Artık kitaplarım üzerinde çalışmaya başlayabilirim ama yeterli zamanım yok. Sabah beşte kalkıyorum ama günün sonunda hiçbir şey yapmamış gibi hissediyorum.

Ama dileğiniz sonunda gerçekleşti, artık evinizdesiniz.

Nasılınsınız diye sormuştunuz ya, nihayet bu soruya cevap verecek olursam: Bunu itiraf etmeye cesaret edemiyorum çünkü virüsün yol açtığı dayanılmaz acı ve yıkımı fazlasıyla hissediyorum. Fakat her şeye rağmen, etrafımdaki ıstıraba ve kedere tanık olmama rağmen çok mutluyum. Bencilce mutlu da diyebilirsiniz. Evde olmayı seviyorum. Hudson Nehri'nden iki blok ötede oturuyoruz, nehir boyunca yürüyüş yapıyordum ama bir süre sonra onu bile bıraktım. Astımım, diyabetim var, bir sürü dert püsür, o yüzden yürümek çok riskli. 13 Mart'taki doğum günümünden beri evdeyim. Bana bahşedilen her yeni gün için şükran duyuyorum.

İtiraf etmeliyim ki, koronavirüs pandemisi sona erdikten sonra, sırf dinlenmek için her ay bir haftayı "korona zamanı" olarak geçirmeliyiz diye düşünüyorum.

Buna korona zamanı değil de inziva zamanı diyelim: Dışarı çıkmayıp evde kalma zamanı.

Okumanın Tarihini Anlatmak

Okumanın Tarihi kitabınızla ünlü oldunuz. Bu kitap nasıl ortaya çıktı?

1987'de *The New York Times* gazetesi benden bir makale istedi. Ben de çok sayıda antoloji yayımladığım için antolojiler üzerine bir makale yazmaya karar verdim. Beğendiler ve bir tane daha istediler. Bunun üzerine, kendimi hep yazardan ziyade okur olarak tanımladığım için kendi kendime şu soruyu sordum: Ben bir okur olarak ne yapıyorum? Makaleyi yazmaya başlayınca üç sayfanın yetmediğini, en az üç yüz sayfaya ihtiyacım olduğunu çabucak anladım. Aklıma gelen her şeyi araştırmam gerekiyordu. Okuma faaliyeti sırasında beynimde neler olup bitiyor? Okumanın hafızayla ne gibi bir ilişkisi var? Neden içimizden okuyoruz? Böyle bir yığın soru aklıma geliyordu. Kitap 1996 yılında yayımlandığında uluslararası bir başarı yakaladı. Çok satanlar listesine girmeyi başaran tek kitabımdı.

Okuma üzerine yazan ilk yazar sizsiniz.

Doksanların başlarında, bu kitap üzerinde çalışmaya başladığımda, kitapların tarihi hakkında zengin bir literatür vardı. Ne var ki Roger Chartier'nin aynı yıl yayımladığı önemli bir bilimsel makale antolojisi dışında okurun bakış açısından yazılmış neredeyse hiçbir şey yoktu.

Konuyu araştırmaya başladığımda, okur olarak ne yaptığıma dair hiçbir şey bilmediğimi fark ettim. Sessiz okumayla ilgili bölümle işe başladım. Klasik örneği Aziz Augustinus'un *İtirafı*nda buldum. Aziz Augustinus, Aziz Ambrose'u çalışma odasında kitap okurken nasıl gözlemediğini anlatıyordu; "ama ağzından hiç ses çıkmıyordu", Aziz Ambrose'un dudakları kıpırdamıyormuş. Augustinus'un şaşkınlığından, içinden okumanın alışılmadık bir şey olduğunu tahmin edebiliriz.

Ancak mesele karmaşıktır çünkü Jül Sezar'ın bir mektubu içinden okuması gibi başka örneklere de rastlayabilirsiniz. Yunanistan

ve Roma'da yazı dilinde noktalama işaretleri yoktu. Bütün harfler büyük yazılıyordu ve sözcüklerin arasında boşluk bırakılmıyordu, dolayısıyla yüksek sesle okuduğunuz takdirde bir cümleyi deşifre etmek kolaylaşıyordu. İçinden okumanın yaygın olmamasına ilişkin teorilerden biri budur.

Okumak ele avuca gelmez bir konu. Araştırmaya nasıl başladınız? Daha internet yoktu o günlerde.

Bilgisayar bile kullanmıyordum. Aziz Augustinus hakkında yazmaya başladığımda onun neye benzediğini bilmediğim farkına vardım. Yazarken bu ayrıntılara ihtiyacınız vardır. Ben kitabın resimlenmesini istiyordum. Görsel materyal bulmak için kütüphanelere ve bitpazarlarına uğruyordum. Çalışma arkadaşımın birlikte resimlerin fotokopisini çekiyor, ardından da kaynaklarının izini sürüyorduk. Şansın işinizi müthiş kolaylaştırdığı yer burasıdır işte. Sözgelimi, Fransa'da bir müzede Dresden müzelerinden şaheserlerin sergilendiği bir sergiyi görmeye gitmiştik. Orada Gustav Adolph Hennig'in yaptığı o genç kız portresini keşfettim. Resimde genç kız yeşil bir fonun önünde kitap okuyor. İşte bu resmin kitabımın kapak resmi olacağını anında sezmiştim.

Okuma süreci hakkında ne öğrendiniz?

Bir insan etkinliği olarak okumak, sözcükleri okumanın çok ötesine uzanır, bu nedenle birçok tanımı vardır. Nitekim bizler aynı zamanda resimleri, manzarayı, başkalarının yüz ifadelerini okuruz, keza kendi sezgilerimizi de okuruz. Eğer okumayı sözcüklerin okunmasına indirgersek, neredeyse simyasal ve kesintisiz bir dönüşüm süreci haline gelir: İşaretler var, bunlar belli sesleri temsil etmek için yazılmış, sesler de belli fikirleri temsil ediyor. Bu süreci tersine de çevirebilirsiniz: O zaman da fikirlerden yola çıkar, onları temsil eden belli seslerden o sesleri temsil eden işaretlere varırsınız.

Süreç karmaşıktır. "Okuyorum" diye yazmak istediğimde harfleri kafamdaki belli bir sesle yazarım. Ama siz "Okuyorum" sözcüğünü okuduğunuzda, benim "Okuyorum" diye yazarken düşündüğümünden tamamen farklı bir şey düşünebilirsiniz. Kendinizi evinizde, rahat bir koltukta, elinizde bir kitapla otururken hayal

edebilirsiniz, oysa ben kim olduğumu tanımlayan soyut bir eylemi düşünmüş olabilirim.

İşaretleri kaydeden kişi ile onları okuyan kişi arasında epistemolojik bir açıklık vardır. İşaretleri koyan yazar, yazmayı bitirir bitirmez ortadan kaybolur. Siz okurken ben omzunuzun üzerinden önünüze bakmam; sözcükler arafı andıran sayfada dururlar.

Okurken beynimizde neler oluyor?

Okumak nöron kümelerinin ateşlenip bağlantı kurduğu fizyolojik bir süreçtir. Ancak bu bağlantılar beynin o kadar çok sayıda farklı bölgesini ilgilendiriyor ki süreç net bir şekilde izlenemiyor. Geçenlerde sinirbilimci Maryanne Wolf *The Guardian* gazetesinde, yalnızca ekrandan okumaya maruz kalan çocukların beyinlerinde neler olup bittiğine dair bir makale yayımladı. Bu çocuklar pandemi sırasında eskiye oranla çok daha fazla ekrandan okudular. Açıkçası, beyin değişim geçiriyor. Bu ille de kötü bir şey demek değil, çünkü bir tür olarak insanın beyni değişmeyi sürdürüyor, ancak bazı bölgelerin işlevlerinin sona ermesi kötü. Ekrandan okuma, sözcüklerin okunmasından değil de görüntülerin okunmasından sorumlu nörolojik yollarla ilintiliymiş. Dolayısıyla sözel-düşünsel nörolojik ağın zararına ikonografik bir fizyolojik ağ geliştiriyoruz.

Okumanın Tarihi'nin son bölümünde kitabın yarım kaldığını söylüyorsunuz.

Bütün bölümleri yazdığım da hâlâ yazmak istediğim o kadar çok şey kalmıştı ki. O günlerde elektronik mecralar popülerlik kazanıyordu ve her şey o kadar hızlı değişiyordu ki sabah bir şey yazsam öğleden sonra güncelliğini yitiriyordu. Onun için son bölümde şunu söyledim: “*Bir Okuma Tarihi* yazmış olabilirim ama *Okumanın Tarihi* hâlâ yazılmayı bekliyor.”

Çok kolay anlaşılabilir bir kitap Okumanın Tarihi.

Müsveddeyi Kanadalı düşünür dostum Stan Persky'ye gönderdiğimde bana kitabı ilginç bulduğunu ama bir şeylerin eksik olduğunu söyledi. “Senin sesin işitilmiyor” dedi. “Borges’le görüşmelerinize dair bana anlattığın tüm o anekdotlar filan yok. Bana çocukken nasıl kitap okuduğunu anlatmazsan bu kitapla bağ kuramam; fakat

anlatırsan çocukken nasıl kitap okuduğumla karşılaştırabilirim. Kitaba kendini de koymalısın.”

Birinci tekil kişi ağzından yazmak konusunda isteksizdim ama bunun üzerine kendimi kitabın içine koyarak baştan sona üstünden geçtim, böylece kitap şimdiki halini aldı.

Birinci tekil şahıs kullanmaktan neden çekinmiştiniz?

Bu durum benim çocukluğumda başladı. Edebiyattaki ilk büyük hayal kırıklığım, Robert Louis Stevenson’ın *Define Adası*’nı okumaktı. Genç anlatıcı Jim Hawkins’in kitabı kaleme alan yazar olmadığını anladığımda şoke oldum. “Filanca benim ama ben değilim” diye bir hikâyeyi nasıl anlatabilirim ki, diye sordum kendi kendime. Sanki söyleşimizin ortasında siz çıkıp şöyle diyorsunuz: “Ben Sieglinde değilim, ben John Smith’im.” Tabii sonradan, edebi bir bakış açısıyla bakınca neler olduğunu anladım ama çocukken bu durum beni çok rahatsız etmişti.

Meselenin bir diğer yanı da Karl Ove Knausgård gibi yazarlardan rahatsız olmamdı. Yirmi sayfa okuduktan sonra şunu demek geliyor içimden: “Aradığın çikolatayı bulamayınca başka bir çikolata yemek ve üç kez tuvalete gitmek zorunda kalman beni neden ilgilendirsin ki?” Bunun televizyondaki reality şovlardan ne farkı var? Burada entelektüel boyut nerede? Adeta bir hayvanat bahçesi. Edebiyatın bir hayvanat bahçesi olması gerektiğine inanmıyorum. Şayet öyleyse, insanlar beni izlesin diye kendimi kafese koymak istemiyorum kesinlikle.

Ama o zamandan beri birinci tekil şahıs ağzından anlatmaya yönelik tavrınız değişmiş. Bütün kitaplarınızda birinci tekil şahıs kullanıyorsunuz.

Doğru, artık birinci tekil şahıs ağzından anlatımı sık sık kullanmıyorum ama sırf okura daha rahat bir bakış açısı sunmak için yapıyorum bunu. “Bak, ben de senin gibi bir sandalyede oturuyorum, sana ne düşündüğümü söyleyeyim” demek için. Fakat daha ileri gitmiyorum, okura özel hayatımın her ayrıntısını anlatmak istemiyorum.